

Štěpán, Ludvík

Nekonvenční pohled na nekonvenční české autory

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. X, Řada literárněvědné slavistiky. 2002, vol. 51, iss. X5, pp. 135-

ISBN 80-210-2811-4

ISSN 1212-1509

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/102995>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

a dnešní gender studies s ohledem na krásnou literaturu. Pozitivem je také orientace nejen na angloamerickou a německou oblast, ale na třetí svět a postkomunistické země: může nám být líto, že tu v žádné podobě není zastoupena česká a slovenská literatura, stejně jako ještě mnohem významnější literatura

polská. Sborník však spíše mapuje existenční prostředí literatury, tematologii problému (Stoffgeschichte) a materiálovou heuristiku (Německo, USA, Rusko, Litva, Lotyšsko, Alžírsko), méně již to, jak se ženský svět zračí v tvaru této literatury.

Ivo Pospíšil

NEKONVENČNÍ POHLED NA NEKONVENČNÍ ČESKÉ AUTORY

Se zajímavou publikací, která vzbuzuje zájem jak polské bohemistiky, tak v českých zemích, přišel známý polský bohemista, kritik, literární historik, publicista a překladatel střední generace Leszek Engelking. Nese titul *Surrealizm, underground, postmodernizm. Szkice o literaturze czeskiej* (Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2001, 162 s.). Autor, někdejší redaktor polské „světovky“ (Literatura na świecie), nyní odborný asistent Lodžské univerzity a spolupracovník mj. našich Literárních novin, zná českou literaturu nejen ze studií, ale rovněž z častých návštěv u nás i z vlastní překladatelské praxe. Do této publikace Engelking soustředil studie a skici, jejichž původní verze (v aktuální podobě podstatně přepracované a doplněné) otiskl v různých polských časopisech, příp. jako doslovy k překladům. L. Engelkinga zajímají v tomto svazku tváře české literatury, které cenzura a politicko-spoolečenské podmínky zahalovaly, mrzачily nebo zcela utajovaly.

V úvodní, nejrozsáhlejší studii (*Surrealizm w literbie mnogiej*) se autor soustředil na vykreslení jasněho obrazu českého surrealismu, od jeho počátků ve dvacátých letech do dnešních dní, tedy na profily všech etap dosavadního vývoje tohoto avantgardního uměleckého směru. Přínosné jsou zejména pohledy na J. Koláře, L. Kunderu, B. Hrabala, Zb. Havlíčka či P. Krále, které tyto a další autory zasazují do celoevropského kontextu a z tohoto hlediska také jejich dílo hodnotí. Netradičních vizitek a kritického pohledu na dílo se dočkali také Oldřich Wenzl (*Pechowiec, czyli poeta przeklęty*) a autoři českého undergroundu (*Przerwy w życiorysie*), zejména pak jeho nejvý-

raznější postava Egon Bondy („*Papież*“ *underground*). Specifické tvorbě, která se pohybuje na púdu rysu surrealismu, vypravěčských žánrů a tzv. barbarské poetiky, věnoval Engelking další dvě studie – o Bohumilu Hrabalovi (*Nadrealny realizm*) a o Vladimíru Boudníkovi (*Ściągnięty naskórek materii*). Obecnější skicou (*Rękopisy z imionami demonów*) se autor pokusil zmapovat proud české literatury, který nepatřil ani do oficiálního, samizdatového a emigračního, neboť byl do devadesátých let čtenářům i literární vědě skryt. Ide o rukopisy, které ležely v zásuvkách stolů spisovatelů, mj. J. Kratochvíla, D. Hodrové, M. Ajvaze a S. Richterové, jejichž oficiální představení veřejnosti Engelking spojuje s vřazením do celistvého obrazu české literatury a vyzdvihuje návaznosti a propojenosti děl těchto autorů v celku národní literatury. Závěrečná studie (*Magiczna Praga Michala Ajvaza*) se pak snaží Ajvazovy práce vidět z tematického, resp. místopisného pohledu.

Byť v případě této knihy Leszka Engelkinga nejde o práci syntetickou, ale spíše o náběhy k ní a dílčí pokusy o ni, svědčí jednotlivé studie o literárněvědné a kritické fundovanosti a o hloubce věcných znalostí autora. Českou literaturu nechápe vůbec z diachronního, už zkamenělého pohledu (i když historické souvislosti autorů a děl si velice dobře uvědomuje a na patřičných místech je akcentuje); jde na trh s ještě neustálenými subjektivními názory, jimiž se nicméně pokouší o přesnou typologizaci a objektivizaci evoluce děl spisovatelů, kteří i u nás stále čekají na zhodnocení úměrné jejich významu.

Ludvík Štěpán

RUMUNSKÁ LITERATURA NA SLOVENSKU: SLOVENSKÁ PRÁCE A ČESKÁ NOSTALGIE

V sérii *Stručné dejiny umeleckého prekladu na Slovensku* podpořené grantem vychází jako 5. svazek (připomeňme monografická zpracování Karla

Tomíše Maďarská literatúra v slovenskej kultúre, 1860–1918, 2000, Pavla Koprdu Talianská literatúra v slovenskej kultúre v rokoch 1890–1980, 1994,